

Cirkulární veřejné zadávání a zelené dohody

Ing. Soňa Jonášová, INCIEN
Letní škola odpovědného zadávání
Slapy

Obsah

- Co je cirkulární ekonomika
- Proč ji potřebujeme do veřejného zadávání
- Zelené dohody
- Jak s cirkulárním zadáváním zelené dohody souvisí
- Co se (ne)povedlo

Co to je cirkulární ekonomika a na co reaguje?

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

Proč cirkulární ekonomika?

- Od první průmyslové revoluce fungujeme lineárně. **Vytěžit, vyrobit, vyhodit.**
- Společnost setrvává v představě, že **všeho máme dostatek.**
- Což vedlo k současnému stavu, kdy jen **9 % materiálů vracíme zpět do oběhu (V ČR to je 7,6 % dle aktuálních dat MPO).**
- Jen 9 % z **92,8 miliard tun** nerostů, kovů, biomasy a fosilních paliv.
- Sledovat množství odpadů je ale přežitý koncept.
- Nastupuje trend **digitalizace a transparentnosti materiálových toků.**
- Ten však začíná již na začátku – u **volby materiálů a ekodesignu produktů či služeb.**
- **A pokračuje zefektivněním využívání všech zdrojů** (ať už je o materiály, energii, vodu, čas či prostor nebo pracovní sílu).

Od hrozeb k příležitostem.

- Snížení zdrojové závislosti na ostatních zemích.
- Snížení produkce CO₂ – související s efektivním využitím zdrojů / zastavení plýtvání ve všech oblastech (energie / zbytečná práce / logistika / výroba).

Ekonomické příležitosti:

Byznys a věda (příležitost tkví zejména v jejich propojení a urychlení postupu vědeckých poznatků do byznysu – patentové příležitosti, užité vzory, společný vývoj) -> **EKOINOVAČNÍ VOUCHERY**

Snížení CO₂ emisí: příspěvek k naplňování Pařížské klimatické dohody

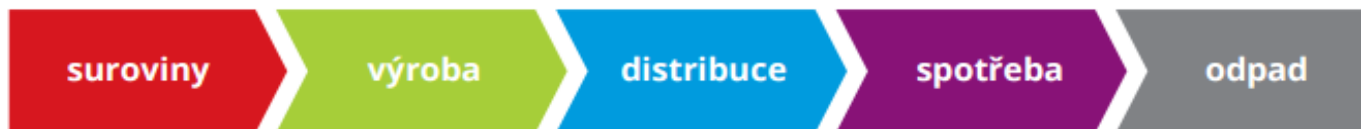
Zdraví a bezpečnost: v CE jsou výrobky navrhovány tak, aby ani na konci životního cyklu nebyly přítěží pro životní prostředí (a tím jsou šetřeny náklady na čištění vod / veřejné úklidy / likvidace ekologických zátěží)

VS

LINEÁRNÍ EKONOMIKA

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

Cirkulární veřejné zadávání

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

- Vytváří trh pro cirkulární produkty
- Strategický instrument veřejného zadávání (maximální užitek vynaložených peněz)
- Poptávka založená na výkonu a funkcionalitě
- Podpora opětovného používání, sdílené ekonomiky
- Učení se procesem zadávání (důležité!)

Proč cirkulární řízení

Veřejné zadávání/nákup je často jediná cesta, jak se dostávají služby / produkty / projekty do veřejných organizací / samospráv.

Každá cirkulární poptávka vytváří prostor pro **cirkulární byznys modely a aktivity.**

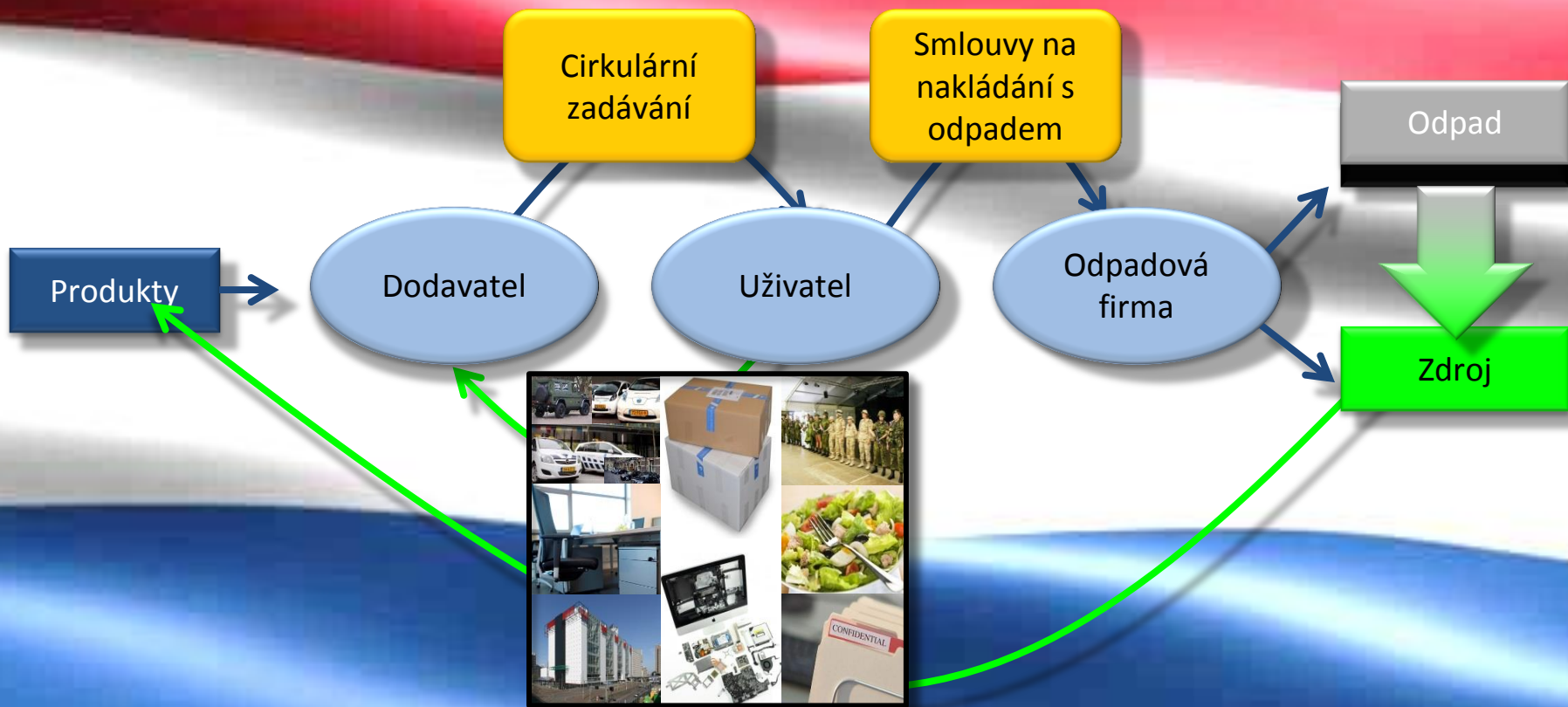
Cirkulární zakázky jsou **absolutní základ pro rozjezd** cirkulární ekonomiky v Česku.

The background of the slide is the flag of the European Union, featuring a blue field with twelve five-pointed gold stars arranged in a circle. A solid green horizontal bar is at the top of the image.

Relevance?

1.800.000.000.000

Sustainable use of natural resources

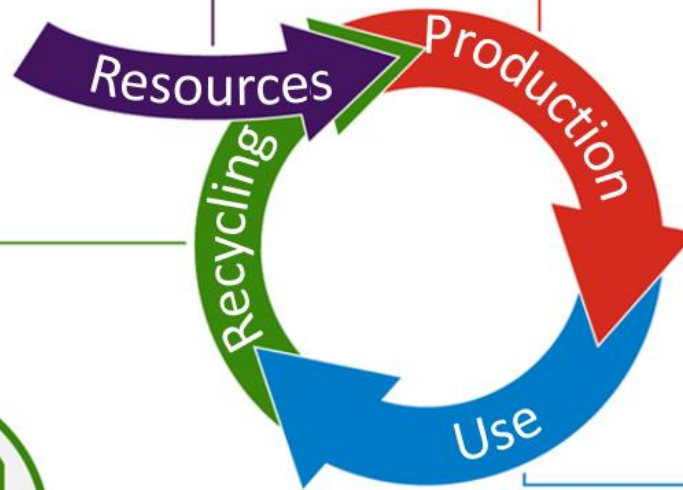
Focus in design and production on closing loops

More and better recycling

Conscious use of products

Sustainable use of natural resources

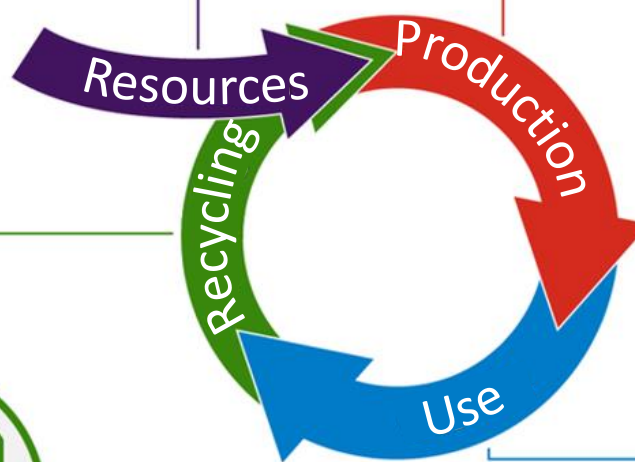
Focus in design and production on closing loops

More and better recycling

Conscious use of products

Procurement opportunities

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

**1876 vynález telefonu, který
by mohl vydržet navždy**

**2007 první iPhone
2017 iPhone 8 -> 'X'**

Který telefon je cirkulárnější?

Pilotní projekt

Cirkulární zadávání v Praze

Zahrnutí principů cirkulárního zadávání
do veřejného nákupu a řízení v Praze

Circular opportunity:
Circular construction &
demolition criteria

Co je Cirkulární zadávání

“... proces, jímž veřejné orgány nakupují práce, zboží nebo služby, které se snaží přispět k uzavřeným energetickým a materiálovým smyčkám v dodavatelských řetězcích, přičemž minimalizují negativní dopady na životní prostředí a vznik odpadu v průběhu celého jejich života, a v nejlepším případě se jim vyhýbají - cyklus”

Co je cirkulární zadávání a proč je důležité

- Pouze 10% z celkových 13 milionů tun materiálů spotřebovaných každoročně v pražském stavebnictví je druhotných.
- Magistrát hl. M. Prahy má schopnost ovlivnit zásadní stavební zakázky jen tím, jak je bude poptávat.
- K dnešnímu dni se v nabídkových řízeních nezohledňuje cirkulární ekonomika a její aspekty i když je to už možné.

Cirkulární nákup může být prostředkem k naplnění plánu odpadového hospodářství v Praze:

Pražský plán nakládání s odpady - 1.4.1.
Do roku 2020 zvýšit alespoň na 70 % míru opětovného použití a recyklace stavebního a demoličního odpadu

Plán odpadového hospodářství v Praze - 1.4.3.a)
Zajistit povinné používání recyklovaných materiálů, které splňují příslušné stavební normy, jako náhrada za přírodní zdroje ve stavebních činnostech financovaných z veřejných prostředků, pokud je to technicky a ekonomicky možné.

Klíčové přístupy k cirkulárnímu zadávání

Cirkulární kritéria

Vylepšené produkty a služby jsou zadávány přidáním konkrétních „oběžných“ kritérií do výběrového řízení

Příklad:

- Minimální podíl recyklovaných materiálů
- použití (podíl) znovu použitých materiálů
- Recyklovatelné materiály
- Netoxické materiály
- Atd.

Výsledek: Více cirkulárních produktů

Nákup nových cirkulárních materiálů / materiálů z druhotných surovin

Nové produkty jsou nakupovány na základě funkčních nebo výkonových kritérií. Tato metoda definuje požadovaný funkční výsledek výběrového řízení a ponechává prostor pro inovace.

Příklad:

- Dočasná budova
- Návrh na demontáž
- Dlouhá životnost produktu
- Podíl recyklovaných materiálů

Výsledek:

Nové materiály a výrobky, které jsou výrazně lepší co do oběhu

Podpora cirkulárních byznys modelů

Nové a „cirkulární“ formy veřejných zakázek mohou do stavebních projektů přinést cirkulární obchodní modely a metody, například prostřednictvím systémů služeb výrobků a změn ve vlastnictví materiálu

Příklad:

- Leasing
- smlouvy o platbě za použití
- Nákup zpět / prodej na základě smluv
- Dohody o zpětném odběru

Výsledek:

Nové kruhové obchodní modely a koncepty

Outcomes:

Environmental

+ REDUCED VIRGIN MATERIAL USE

+ REDUCED CO2 EMISSIONS

+ REDUCED ENERGY CONSUMPTION

+ INCREASED REUSE OF MATERIALS AND COMPONENTS

Environmental benefits can be tailored depending on local priorities and opportunities

Economic

+ LOWER TOTAL COST OF OWNERSHIP

through longer lifespans and cheaper maintenance, yet initial costs may be greater

+ VALUE MAINTAINED AT HIGH-VALUE

in the local economy for longer time frames through reuse and leasing models

+ STIMULATES INNOVATION

when tenders adopt functional or performance criteria rather than technical standards

+ DRIVES MARKET DEMAND

and growth for circular materials and practices

Societal

+ SHOWCASES FEASIBILITY

of using circular materials, practices and business models in construction

+ GENERATES LEARNINGS

to disseminate about the ability and benefits of incorporating circular criteria in tendering projects

+ IMPROVEMENTS TO SOCIAL WELLBEING

can also be incorporated as specific tender requirement

Key ingredients:

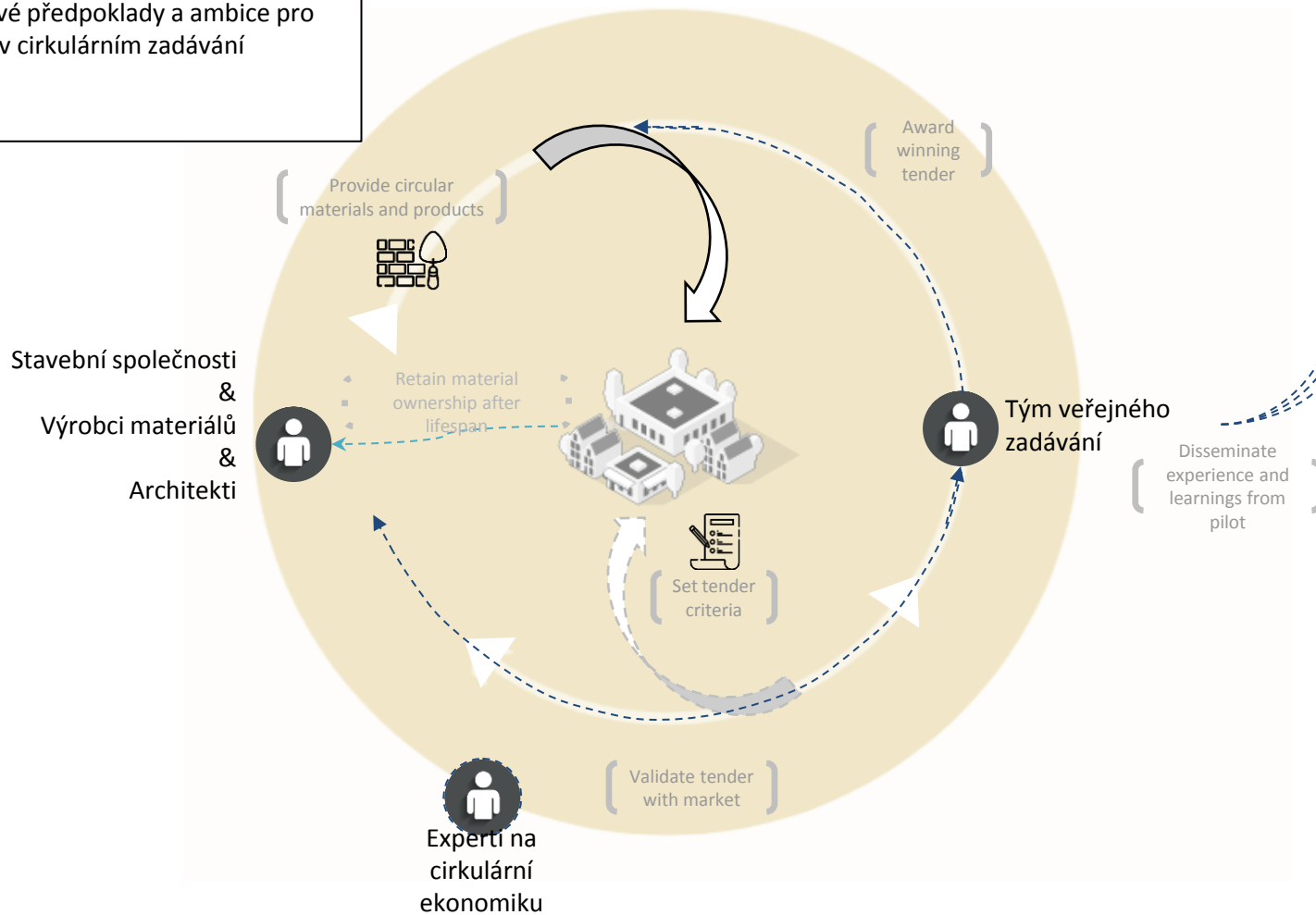

Key ingredients for success

- **CLEAR DEFINITION OF CIRCULAR AMBITIONS**
What ambitions do you want to pursue in a tender? For example, Decrease the footprint of municipal real estate? Increase reuse of construction materials? Stimulate circular innovation?
- **EARLY MARKET CONSULTATIONS**
with relevant stakeholders (municipal departments, developers, contractors, etc) to **identify joint interests and opportunities** as well as validate what is viable in current market for a successful tender
- **TAKE A LIFECYCLE APPROACH**
for the tender/project, factoring in both environmental performance and Total Cost of Ownership which are lower for circular tenders(!)
- **START WITH THE 'EASY PICKINGS'**
Start small, and build step-by-step. Easy pickings are often found in tenders that have a high volume of materials and short lifespans, such as renovation projects. A 'quick win' can be the incorporation of recycled materials quantities in new tenders.
- **CLEARLY SPECIFY THE CIRCULAR TENDER CRITERIA**
Make the desired outcomes and how the tender will be evaluated clear, and announce tender with sufficient time for responses. Both quantitative and qualitative is recommended.
- **LEARN BY DOING AND EVALUATE**
the tender process, and **develop general guidelines** that can be disseminated to other tenders and departments

Cirkulární kritéria ve stavebnictví - jak by to mělo fungovat

Klíčové předpoklady a ambice pro pilot v cirkulárním zadávání

Klíčové ingredience

Klíčovní partneři

- **Tým veřejného zadávání**
  - Experti na stavebnictví
  - Tým veřejného zadávání
  - Tým na udržitelnost ve veřejných zakázkách
- **Stavební firma**
- **Dodavatel materiálů**
- **Expert na cirkulární ekonomiku**

Klíčové zdroje:

- **Fyzický a skutečný projekt, na kterém se cirkulární aspekty ozkouší**

Klíčové aktivity:

- **Jasně cíle nabídek převedené do jasných kritérií**
- **Včasné ověření nabídky na trhu**
- **Vyhodnocovat a šířit klíčové poznatky v pokročilém měřítku**

ZELENÉ DOHODY

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

Kontext

Proč potřebujeme něco jako Green Deals?

- Environmentální problémy
- Zvyšující se role firem a jejich zodpovědnosti
- Stát podobné iniciativy vítá
- Komplexní legislativa, je potřeba hledat cesty kolem

Cíle Green Deals

- Bottom up, aktivita od stakeholderů
- Pobídka eko-inovacím, pro které neexistuje právní ošetření
- Otestování, poskytnutí podpory, inspirace

Green Deals

Co je to Green Deal?

Dobrovolná dohoda mezi průmyslem, vládou a dalšími zahrnutými stranami

GD = nová partnerství, mediální pozornost, a efektivní řešení environmentálních problémů

Podání přihlášky → vyjednávání → realizace → management projektu

Jak to probíhá?

- 1) Podání přihlášky (internet, ministerstvo)
- 2) Vyjednávání
- 3) Realizace
- 4) Management
- 5) Ověření výsledků
- 6) Aplikace výsledků a překonání bariér (v legislative, v praxi aj.)

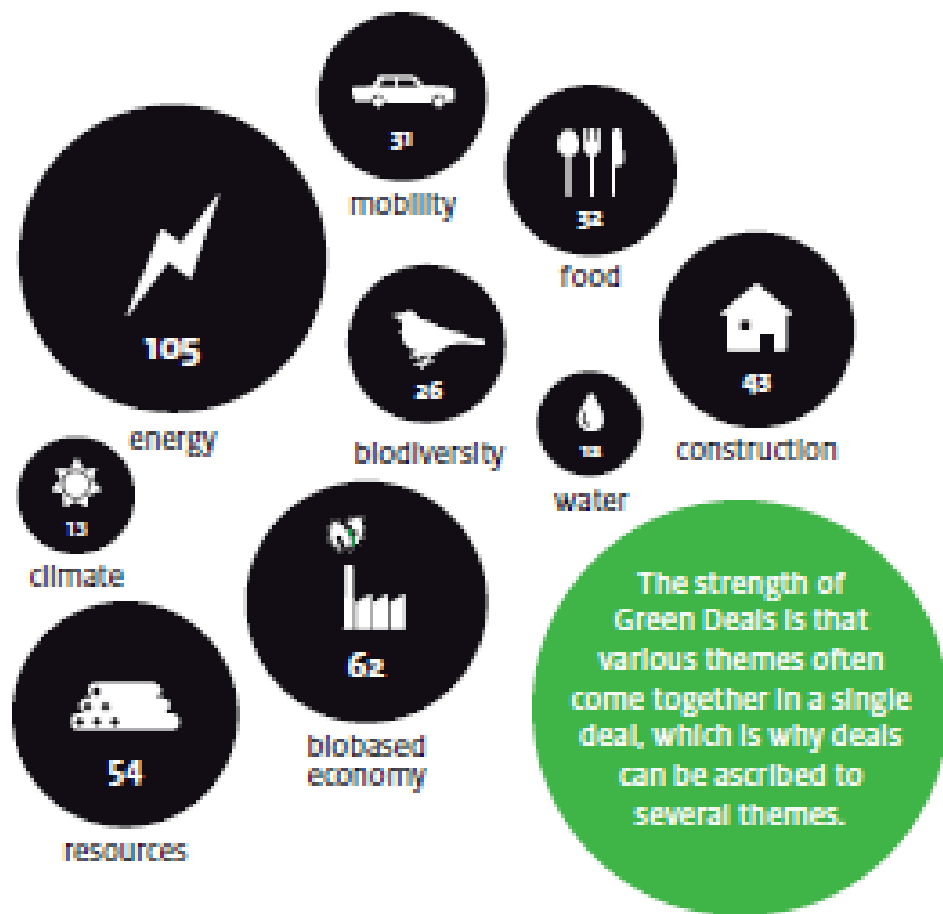
Příklady z Holandska

211 Green Deals

1345 zúčastněných

- 70 % firmy (z toho 40 % SMEs)
- 14 % samosprávy
- 8 % NGOs
- 6 % Akademický sektor
- 2 % Finance

Distribution across themes

GD- NL WWTPs

Iniciativa:

Čistění odpadních vod udržitelně, za produkce energie a těžení nutrientů

Iniciátor:

Dutch Water Authorities,
Norske Skog Parenco

Zapojení firem:

Stavba 12 projektů na těžbu nutrientů a druhotných surovin

Zapojení státu:

Úpravy legislativy a regulací, podpora výzkumu

GD- ZEVO

Iniciativa:

Přeměna kontaminovaných látek na zdroje

Iniciátor:

WtE operátoři, vláda

Zapojení firem:

- Half of bottom ash processed by 2017, and 100% by 2020, with 75% of non-ferrous metals being recovered by 2017

Zapojení státu:

- Investigation into adjusting leaching norms; involvement in examining ways of using bottom ash in infrastructure projects

GD- Cirkulární zadávání zakázek

- ❑ Vytvoření trhu pro cirkulární produkty
- ❑ V souladu s vládními prioritami

→ každá cirkulární zakázka = cirkulární business model

Význam zadávání zakázek v EU?
= 1 800 000 000 000 EUR/rok

[Příklady z Holandska?](#)

- koberce, odpady, mobilita, nábytek, atp...

Ponaučení ?

- ✓ Kvalita nad kvantitou
- ✓ Zahrnout všechny důležité strany
- ✓ Příprava trvá poměrně dlouho
- ✓ SMART cíle a akce
- ✓ Zvážit celý value chain

Jak to spolu souvisí?

2013 – 2016 Green Deal Circular Procurement

Start: 16 účastníků

45 účastníků = 80+ pilots

- Každý dva projekty
- Sdílení zkušeností

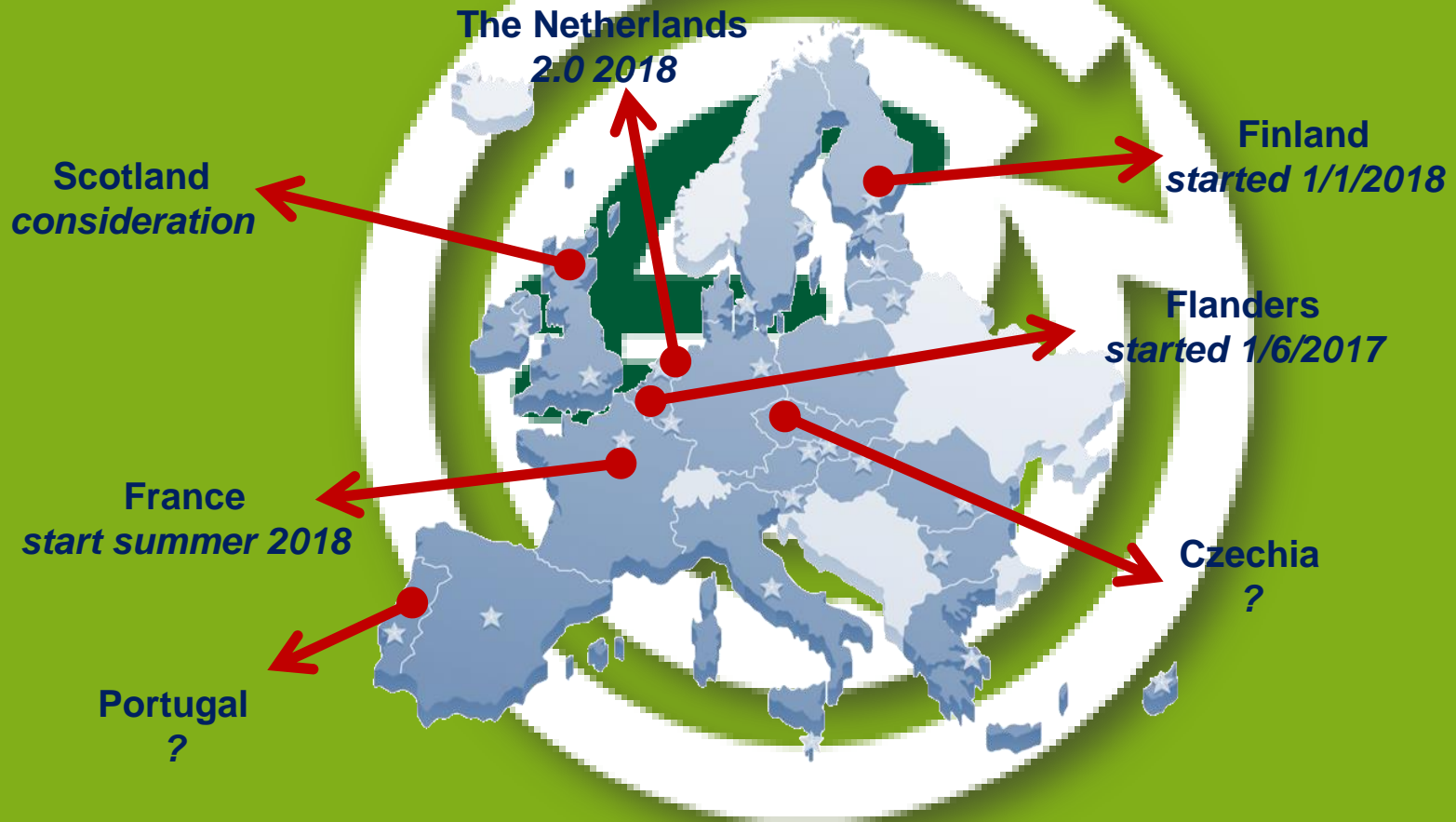

Na co se přišlo?

- ✓ Uzavření materiálových toků.
- ✓ Méně odpadu (udržitelnější nákupy a levnější!)
- ✓ Úspora peněz ve veřejném řízení
- ✓ Stimulace cirkulárních aktivit
- ✓ Benefity nad rámec zakázky
- ✓ Budování kredibility, ukázka příkladem

Green Deals Circular Procurement in Europe

Máme se ještě hodně co učit

Aneb proč je důležitost akcí
jako je ta dnešní zásadní?

Olympic house / Lausanne

Nejzelenější budova 🏢 na světě naplňuje principy cirkulární ekonomiky:

- ❑ 80 % nákladů na stavbu utraceno u lokálních firem
- ❑ 95 % materiálů z předchozího sídla znovu využito a nebo recyklováno
- ❑ 95 % odpadu ze stavby recyklováno.

Jedná se o nové sídlo Olympijského výboru ([Olympic](#)) ve Švýcarsku otevřené v letošním roce.

Více o této budově si můžete přečíst na stránkách Olympijského výboru -

<https://www.olympic.org/.../olympic-house-becomes-one-of-the-...>

All under One roof

- Brings together the IOC staff currently located in 4 different sites
- Net usable surface: **22 000 m²**
- Built volume: **135 000 m³**

Sustainability Certifications

- Meets 3 very demanding sustainability standards:
- SNBS
- Minergie
- LEED

Resource Efficiency

- Reduction in municipal water consumption: **60%** (compared to standard new office building)
- Reduction in energy consumption: **35%** (compared to standard new office building)

Circular Economy

- 80% of construction costs spent with local contractors
- 95% of former administrative building materials reused or recycled
- 95% of construction waste recycled

Olympic House
Lausanne, Switzerland

www.olympic.org/olympic-house

Ozeleňování kolejové dráhy v Ostravě

- <https://www.tenderarena.cz/profil/zakazka/seznamDokumentu.jsf?id=262683>

Dotaz č. 2:

Je cílem Zadavatele humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu i zvýšení vodozadržnosti, respektive řízené retence srážkové vody a její odpaření v místě spadu nebo spotřeba vegetací?

2.1. Pokud ANO, pak jakých vlastností má být ozeleněním dosaženo?

Odpověď:

Cílem zadavatele není zvýšení vodozadržnosti.

Dotaz č. 3:

Je cílem Zadavatele humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu i využití materiálů z cirkulární ekonomiky, zejména přepracovaných druhotných surovin?

3.1. Pokud ANO, pak jaký hmotnostní nebo procentní podíl Zadavatel požaduje v jednotlivých komponentech nebo v celém vegetačním krytu za minimální?

Odpověď:

Ne, cílem zadavatele není i využití výše uvedených materiálů.

Dotaz č. 4:

Je cílem Zadavatele humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu i snížení akumulace tepla ze slunečního záření v zabudovaných materiálech ozeleněné kolejové dráhy?

A na závěr – jak to bylo s tím telefonem?

**1876 vynález telefonu, který
by mohl vydržet navždy**

**2007 první iPhone
2017 iPhone 8 -> 'X'**

Produkt není
cirkulární dokud my
samy jej nenastavíme
tak, aby byl!

Děkuji za pozornost!

Soňa Jonášová

sona@incien.org

www.incien.org

